

22 Μαΐου, 1989

(ΜΑΛΑΧΤΟΣ, ΠΙΚΗΣ, ΧΑΤΖΗΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ.Δ.)

ΑΝΔΡΕΑΣ Μ. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ,

ΕΦΕΣΕΙΟΝΤΕΣ,

v.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Εφεσίβλητης.

(Ποινική Έφεση Αρ. 5140).

Ποινική Δικονομία — Κράτηση κατηγορουμένου κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της εμφάνισέως του ενώπιον του Κακουργιοδικείου και της ενάρξεως της δίκης, που αναβλήθηκε λόγω έλλειψης χρόνου του Κακουργιοδικείου — Σκοπός κράτησης — Η κράτηση πρέπει να δικαιολογείται σε κάθε στάδιο της διαδικασίας — Ανάγκη αιτιολογίας διατάγματος κρατήσεως. 5

Αιτιολογία δικαστικών αποφάσεων — Τι πρέπει να περιλαμβάνει — Κράτηση υποδίκου — Το σχετικό διάταγμα πρέπει να προσδιορίζει τους λόγους που επιβάλλουν περιορισμό της ελευθερίας. 10

Οι εφεσεϊόντες παρουσιάσθηκαν κανονικά ενώπιον του Κακουργιοδικείου στις 8.5.89 για εκδίκαση των εναντίον τους κατηγοριών. Η υπόθεση αναβλήθηκε για την 15.5.89. Αίτηση των κατηγορουμένων για απόλυση απορρίφθηκε με το σκεπτικό ότι «δεν συντρέχουν οι λόγοι εκείνοι για να αφήσουμε τους κατηγορουμένους ελεύθερους». Στις 15.5.89 η δίκη αναβλήθηκε και πάλιν για τις 27.5.89. Νέα αίτηση των κατηγορουμένων για απόλυση απορρίφθηκε με το σκεπτικό ότι «δεν νομίζουμε ότι υπάρχει λόγος να αλλάξουμε την προηγούμενη διαταγή μας». Αυτήν την φοράν οι υπόδικοι υπέβαλαν έφεση. 15 20

Το Ανώτατο Δικαστήριο, αποδεχόμενο την έφεση, αποφάνθηκε: (1) Η βάση του διατάγματος κρατήσεως ότι δεν διαπιστώθηκαν λόγοι τροποποιήσεως του προηγούμενου δια-

τάγματος αντίκειται προς την αρχήν ότι η κράτηση πρέπει να δικαιολογείται σε κάθε στάδιο της διαδικασίας.

- 5 (2) Η απόφαση του Δικαστηρίου είναι αναιτιολόγητη. Η φύση και το περιεχόμενο της αιτιολογίας εξαρτώνται από το αντικείμενο της απόφασης. Η απόφαση για κράτηση υποδίκου πρέπει να προσδιορίζει τους λόγους της ανάγκης περιορισμού της ελευθερίας του. Όταν υπάρχει λογική προσδοκία παρουσίας του στη δίκη, ο υπόδικος πρέπει ως θέμα αρχής, να απολύεται με εγγύηση.
- 10 (3) Η εν λόγω προσδοκία προσδιορίζεται από τη σοβαρότητα των εγκλημάτων, την πιθανότητα καταδίκης, την ποινή και την πιθανότητα διάπραξης άλλου εγκλήματος.
- 15 (4) Η αιτιολογία αποτελεί θεσμικό φραγμό κατά της αυθαιρεσίας. Είναι εχέγγυο σύννομης άσκησης της δικαστικής εξουσίας. Ο υπόδικος έχει δικαίωμα να γνωρίζει τους λόγους κρατήσεώς του. Τέτοιοι λόγοι δεν έχουν δοθή στην υπόθεση αυτήν. Γι' αυτό το διάταγμα είναι άκυρο.

Η έφεση γίνεται δεκτή.

Αναφερόμενες αποφάσεις:

- 20 *Rodosthenous and Another v. The Police*, 1961 C.L.R. 48;
Rex v. Solomonides, XIV C.L.R. 128;
Robinson [1854] 23 L.J. Q.B. 286;
Rose [1898] 67 L.J. Q.B. 289;
Neophytou v. Police (1981) 2 C.L.R. 195;
- 25 *Psaras and Another v. Republic* (1987) 2 C.L.R. 132;
Savva and Another v. Police (1979) 2 C.L.R. 292.

Έφεση.

- 30 Έφεση από τον Ανδρέα Μ. Καραγιώργη και Χριστάκη Παφίτη εναντίον της απόφασης του Κακουργιοδικείου Λευκωσίας (Ποινική Υπόθεση Αρ. 16336/89) ημερ. 15.5.89 με την οποία το Δικαστήριο (Λαούτας, Π.Ε.Δ., Ηλιάδης, Προσ. Αν. Ε. Δ. και Αρέστης, Ε.Δ.) απέρριψε την αίτησή τους για απόλυση με εγγύηση και διέταξε την κράτησή τους μέχρι την ημέρα της ακρόασης της υπόθεσης.
- 35 *Α. Κληρίδης και Ν. Κληρίδης*, για τον εφεσεϊόντα 1.

A. Παπαχαραλάμπους, για τον εφεσείοντα 2.

P. Πετρίδου, (Κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας Β, για την εφεσίβλητη.

ΜΑΛΑΧΤΟΣ Δ.: Η απόφαση του Δικαστηρίου θα δοθεί από το Δικαστή κ. Πική. 5

ΠΙΚΗΣ Δ.: Στις 3 Μαΐου, 1989 ο Ανδρέας Μ. Καραγιώργης και ο Χριστάκης Φ. Παφίτης - οι εφεσείοντες - παραπέμφθηκαν για να δικάστούν από το Κακουργιοδικείο Λευκωσίας, για -

(α) συνωμοσία για διάπραξη του κακούργηματος του εμπρησμού, και 10

(β) τον εμπρησμό που ακολούθησε.

Οι εφεσείοντες δεσμεύτηκαν με εγγύηση να παρουσιαστούν στο Κακουργιοδικείο Λευκωσίας που θα συνεδρίαζε στις 8.5.89. Οι όροι της εγγύησης περιελάμβαναν, εκτός από την παροχή εγγύησης £5,000.-- με αξιόχρεους εγγυητή ή εγγυητές, την παράδοση του διαβατηρίου των υποδίκων, την καθημερινή προσέλευσή τους σε αστυνομικό σταθμό, και τη συμπερίληψη του ονόματός τους στον κατάλογο των προσώπων που απαγορεύεται να ταξιδέψουν εκτός Κύπρου (stop-list). 15 20

Οι εφεσείοντες προσήλθαν στο Κακουργιοδικείο στις 8.5.89. Το Κακουργιοδικείο τους κάλεσε να απαντήσουν στις κατηγορίες· οι εφεσείοντες αρνήθηκαν τις κατηγορίες. Λόγω άλλων δικαστικών υποχρεώσεων το Κακουργιοδικείο ανέβαλε την εκδίκαση της υπόθεσης στις 15.5.89. Οι κατηγορούμενοι υπέβαλαν αίτηση για την απόλυσή τους με εγγύηση. Η Κατηγορούσα Αρχή δεν έφερε ένσταση στο αίτημά τους, πληροφωρώντας το Δικαστήριο ότι οι κατηγορούμενοι «... τήρησαν όλους τους όρους της εγγύησης τους οποίους τους είχε επιβάλει το προηγούμενο Δικαστήριο.» Το Κακουργιοδικείο απέρριψε την αίτηση και διέταξε την κράτησή τους μέχρι την ημέρα της ακρόασης της υπόθεσης, στις 15.5.89. Το σκεπτικό της απόφασης διατυπώθηκε με πολλή συντομία. Το θεωρούμε σκόπιμο να παραθέσουμε πιο κάτω την απόφαση γιατί άμεσα ή έμμεσα γίνεται αναφορά σε αυτή στη μεταγενέστερη απόφαση του Δικαστηρίου της 15.5.89 που αποτελεί το αντικείμενο αυτής της έφεσης:- 25 30 35

«Δικαστήριο: Ακούσαμε με προσοχή όσα είχαν να 40

5   πουν οι δικηγόροι των κατηγορουμένων και η Κατηγορούσα Αρχή. Βρίσκουμε ότι δεν συντρέχουν οι λόγοι εκείνοι για να αφήσουμε τους κατηγορουμένους ελεύθερους. Όσον αφορά το θέμα υγείας που ηγέρθη εκ μέρους του πρώτου κατηγορουμένου θα διατάξει το Δικαστήριο όπως παρέχεται στο πρώτο κατηγορούμενο κάθε ιατρική περίθαλψη. Η υπόθεση ορίζεται για ακρόαση στις 15.5.89, η ώρα 9.30 π.μ.»

10   Στις 15.5.89 και πάλιν παρέστη ανάγκη να αναβληθεί η υπόθεση λόγω της συνεχιζόμενης ακρόασης άλλης υπόθεσης από το Κακουργιοδικείο. Έτσι, η ακρόαση της υπόθεσης αναβλήθηκε για τις 25.5.89. Υποβλήθηκε εκ νέου αίτηση για την απόλυση των κατηγορουμένων με εγγύηση. Μεταξύ άλλων, ο κ. Κληρίδης πληροφόρησε το Δικαστήριο
15   ότι η απόλυση των εφεσειόντων ήταν αναγκαία και για την προετοιμασία της υπεράσπισης εν όψει του όγκου των καταθέσεων των 146 μαρτύρων κατηγορίας. Η Κατηγορούσα Αρχή άφησε, όπως και την πρώτη φορά, το θέμα στη διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου· δε διατύπωσε
20   όμως οποιαδήποτε ένσταση στην απόλυσή τους, γεγονός που υποδήλωνε ότι οι Αστυνομικές Αρχές δεν κατείχαν κανένα στοιχείο που να δικαιολογεί τον περιορισμό της ελευθερίας των κατηγορουμένων. Η αίτηση απορρίφθηκε. Η απόφαση του Δικαστηρίου είναι διατυπωμένη με την ίδια
25   συντομία, όπως και εκείνη της 15.5.89. Αναφέρει:-

30   «Δικαστήριο: Η υπόθεση αναβάλλεται στις 27 Μαΐου 1989 ενόψει της συνεχιζόμενης ακρόασης της υπόθεσης 6043/89. Ακούσαμε όσα μας έχει αναφέρει ο ευπαίδευτος δικηγόρος του πρώτου κατηγορουμένου και που ισχύουν και για τον δεύτερο φαντάζομαι. Δεν νομίζουμε ότι υπάρχει λόγος να αλλάξουμε την προηγούμενή μας διαταγή. Οι κατηγορούμενοι θα παραμείνουν υπό κράτηση.»

35   Με την έφεση επιζητείται η ακύρωση της κράτησης των εφεσειόντων για δυο βασικά λόγους. Την -

- 1) παράλειψη του Δικαστηρίου να αιτιολογήσει την απόφαση κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 30.2 του Συντάγματος, και
  - 2) πλημμελή άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του Δικαστηρίου.
- 40

Διατάγματα κράτησης υποδίκων υπόκεινται σε έφεση, όπως αναγνωρίστηκε στην υπόθεση *Lefkios Rodosthenous and Another v. Police*.*

«Προτού εξετάσουμε τους συγκεκριμένους λόγους της έφεσης, θέλουμε να επισημάνουμε ότι το θεμέλιο της απόφασης είναι ακροσφαλές. Η περαιτέρω κράτηση των κατηγορουμένων βασίστηκε στο γεγονός ότι δε διαπιστώθηκαν λόγοι που να δικαιολογούν την τροποποίηση προηγούμενου διατάγματος κράτησης, θέση ανεδαφική, αντινομική προς την αρχή ότι η κράτηση του κατηγορουμένου πρέπει να δικαιολογείται σε κάθε στάδιο της διαδικασίας. Η θέση αυτή υιοθετήθηκε παρά το γεγονός ότι η αναβολή οφειλόταν αποκλειστικά στην έλλειψη δικαστικού χρόνου. Περιορισμός της ατομικής ελευθερίας επιτρέπεται μόνο για τους λόγους και υπό τις προϋποθέσεις που εξειδικεύονται στην Παράγραφο 2 του άρθρου 11. Ένας από αυτούς είναι η εξασφάλιση της παρουσίας του κατηγορουμένου ενώπιον αρμοδίου ποινικού δικαστηρίου (άρθρο 11.2(γ) του Συντάγματος). Η ανάγκη για τον περιορισμό του πολίτη πρέπει να διαπιστώνεται δικαστικά σε κάθε στάδιο της διαδικασίας και να επιβάλλεται από τα γεγονότα ενώπιον του Δικαστηρίου. Προηγούμενη κράτηση υποδίκου δε θεμελιώνει λόγο για την παράτασή τους.»

Η απόφαση του Δικαστηρίου είναι παντελώς ανατιολόγητη. Η αιτιολογία κάθε δικαστικής απόφασης, η φύση και το περιεχόμενό της, εξαρτώνται από το αντικείμενο της απόφασης. Στην περίπτωση της κράτησης υποδίκου πρέπει απαραίτητα να προσδιορίζονται οι λόγοι που επιβάλλουν τον περιορισμό της ελευθερίας. Ποιοι λόγοι δικαιολογούν την κράτηση υποδίκου για να εξασφαλιστεί η προσέλευσή του στη δίκη, αποτέλεσαν το αντικείμενο εξέτασης και ανάλυσης σε πολλές δικαστικές αποφάσεις. Αφετηρία αποτελεί η απόφαση στην υπόθεση *Rex v. Solomonides*** στην οποία υποδεικνύεται ότι ως θέμα αρχής ο υπόδικος

* 1961 C.L.R 48

** (XIV C L R 128)

πρέπει να απολύεται με εγγύηση σε κάθε περίπτωση που υπάρχει λογική προσδοκία ότι θα προσέλθει στο Δικαστήριο για να δικάσει. Η αρχή αυτή κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και εξασφαλίζεται από το άρθρο 11 ως θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου. Οι παράγοντες* οι οποίοι προδιαγράφουν την πιθανότητα προσέλευσης του κατηγορουμένου στο Δικαστήριο για να αντιμετωπίσει τη δίκη του, είναι -

- (α) η σοβαρότητα του εγκλήματος,
- 10 (β) η πιθανότητα καταδίκης του στο βαθμό που μπορεί να προβλεφθεί από τις καταθέσεις των μαρτύρων.
- (γ) η ποινή η οποία δυνατό να επιβληθεί, και
- (δ) η πιθανότητα διάπραξης άλλου αδικήματος.

Ο σκοπός της κράτησης του υποδίκου είναι η εξασφάλιση της παρουσίας του στο Δικαστήριο και όχι η τιμωρία του.**

Στην κρινόμενη απόφαση δε γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στους λόγους που καθιστούσαν αναγκαία την κράτηση των εφεσειόντων. Η αιτιολόγηση των δικαστικών αποφάσεων αποτελεί απαραίκλιτο καθήκον των δικαστικών Αρχών και αντίστοιχο δικαίωμα του διαδίκου. Δικαιούται να γνωρίζει ο υπόδικος τους λόγους για τους οποίους αποστερείται της ελευθερίας του. Όπως υποδεικνύεται στην υπόθεση *Neophytou v Police**** στην οποία αναφέρθηκε ο κ. Κληριδης, η αιτιολόγηση των δικαστικών αποφάσεων δεν επιβάλλεται μόνο από το άρθρο 30.2 του Συντάγματος, αλλά αποτελεί θεμελιακό κανόνα της δικαστικής διαδικασίας. Αποτελεί θεσμικό φραγμό κατά της αυθαιρείας, και εχέγγυο για τη σύννομη άσκηση της δικαστικής εξουσίας. Στη μεταγενέστερη απόφαση του Εφετείου *Charalambos Psaras and Another v. Republic***** επεξηγείται:-

Failure to observe the constitutional requirement for the

* (βλέπε, *ROBINSON (1854) 23 L J Q B 286, RODOSTHENOUS AND ANOTHER v. POLICE, 1961 C L R 50*)

** βλέπε, *ROSE (1898) 67 L J Q B 289, 292*)

*** (1981) 2 C L R 195, 198)

**** (1987) 2 C L R 132.

reasoning of the judgment renders the verdict of the Court, in exercise of both its criminal and civil jurisdictions, a nullity.»

Στην ίδια απόφαση επισημαίνεται ότι το σκεπτικό είναι συστατικό στοιχείο έγκυρης δικαστικής απόφασης. Και στην προκείμενη περίπτωση η παράλειψη του Κακουργιοδικείου να αιτιολογήσει την κράτηση των εφεσεϊόντων κατέστησε την απόφαση άκυρη, γεγονός που επιβάλλει τον παραμερισμό της. 5

Είναι πρακτικά δύσκολο να παραπέμψουμε το θέμα για επανεξέταση από το Κακουργιοδικείο λαμβάνοντας υπόψη ότι η υπόθεση είναι ορισμένη για ακρόαση στις 25 Μαΐου. Το άρθρο 25(3) του *Περί Απονομής της Δικαιοσύνης Νόμου, 1960* (Ν 14/60) παρέχει εξουσία για την έκδοση του διατάγματος το οποίο κρίνεται, κάτω από τις συνθήκες της υπόθεσης, αναγκαίο. 10 15

Διατάσσουμε όπως οι εφεσεϊόντες αφεθούν ελεύθεροι με τους ίδιους όρους εγγύησης που είχαν επιβληθεί από το Δικαστή που τους παρέπεμψε σε δίκη για να εμφανιστούν ενώπιο του Κακουργιοδικείου στις 8.5.89.

Ενόψει των λόγων για τους οποίους επιτρέπεται η έφεση, δεν είναι ανάγκη να εξετάσουμε το δικαίωμα που κατοχυρώνεται από το άρθρο 12.5(β) του Συντάγματος για την παροχή των αναγκαίων διευκολύνσεων για την ετοιμασία της υπεράσπισης σε συσχετισμό με την κράτηση του υποδίκου. Επισημαίνουμε απλώς ότι, όπως αναφέρεται στην υπόθεση *Loizos Savva and Another v. Police*,* η πιθανότητα παρεμβολής κωλυμάτων στην ετοιμασία της υπεράσπισης λόγω της κράτησης, είναι παράγοντας σχετικός ο οποίος συνεκτιμάται στα πλαίσια της άσκησης της διακριτικής ευχέρειας του Δικαστηρίου κατά πόσο θα διατάξει την κράτηση του υποδίκου. 20 25 30

Η έφεση επιτρέπεται. Οι κατηγορούμενοι δεσμεύονται με τους ίδιους όρους εγγύησης με τους οποίους είχαν δεσμευτεί από το Δικαστή ο οποίος τους παρέπεμψε για δίκη ενώπιον του Κακουργιοδικείου στις 8 Μαΐου, 1989: 35

Η Έφεση επιτρέπεται.

* (1979) 2 C.L.R. 292.